

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

26 octombrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

președinte

Ursache Petru

judecători

Toma Nadejda

Timofti Vladimir

examinînd admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de avocatul Bîrcă Ludmila în numele inculpatului Malancea Alexandru, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 mai 2016, în cauza penală în privința lui

Malancea Alexandru Elisei, născut la 03.08.1987, originar din or. Ștefan Vodă, domiciliat în mun. Chișinău, str. Cuza Vodă, nr.17/4, ap.81.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. *Prima instanță: 09.10.2014 – 30.11.2015;*
2. *Instanța de apel: 15.01.2016 – 12.05.2016;*
3. *Instanța de recurs: 25.07.2016 – 26.10.2016.*

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 30 noiembrie 2015, Malancea Alexandru Elisei a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 157 Cod penal la amendă în mărime de 200 (două sute) unități convenționale, ce constituie 4000 lei.

A fost admisă parțial acțiunea civilă depusă de partea vătămată Brăguță Valeriu, dispunându-se încasarea din contul lui Malancea Alexandru în beneficiul lui Brăguță Valeriu prejudiciul material în mărime de 752, 90 lei, prejudiciul moral în mărime de 5 000 lei și a cheltuielilor pentru asistența juridică în mărime de 2500 lei.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a reținut, că la data de 21 august 2014, Malancea Alexandru Elisei, conducînd automobilul de model „Renault Megane”, la intersecția str. Grenoble cu bd. Cuza Vodă, mun. Chișinău, în urma unei situații de accident cu implicarea automobilului său și automobilul de model „Opel Astra” condus de Brăguță Valeriu, s-a inițiat un conflict verbal. Însă,

Brăguță Valeriu, continuând deplasarea cu automobilul indicat, a fost ajuns de către inculpatul Malancea Alexandru pe str. Independenței 28, mun. Chișinău, unde acesta continuând conflictul l-a numit cu cuvinte necenzurate pe Brăguță Valeriu, după care l-a lovit cu pumnul peste față și l-a îmbrâncit. În rezultat, Brăguță Valeriu a căzut jos, sprijinindu-se în mână, astfel, cauzându-i din imprudență, conform raportului de expertiză medico - legală nr. 2199 D din 18.09.2014 vătămări corporale medii.

Acțiunile inculpatului Malancea Alexandru au fost încadrate în baza art. 157 Cod penal, cu indicii calificativi: *Vătămarea medie a integrității corporale sau a sănătății cauzată din imprudență.*

3. Sentința a fost atacată cu apeluri de către avocatul Leșanu Andrei în numele părții vătămate, de inculpatul Malancea Alexandru cu avocatul Harabagiu Ion și de avocatul Bîrcă Ludmila în numele inculpatului Malancea Alexandru.

3.1. Avocatul Leșanu Andrei în numele părții vătămate a solicitat repunerea în termen a apelului, casarea hotărârii primei instanțe, rejudecarea cauzei și adoptarea unei noi hotărâri, prin care Malancea Alexandru să fie tras la răspundere penală în baza art. 152 Cod penal, considerând că acțiunile inculpatului urmează a fi recalificate din art.157 Cod penal în baza art.152 Cod penal, deoarece vătămarile corporale au fost cauzate părții vătămate Brăguță Valeriu de către inculpat cu intenție directă și nu din imprudență.

La fel, s-a solicitat și încasarea prejudiciului moral în mărime de 20 000 lei, motivând că partea vătămată fiind o persoană respectabilă, în etate, a fost atacat și maltratată împreună cu soția sa de către inculpat, suportând un șoc emoțional, cu prejudicierea sănătății fizice și psihice de lungă durată.

3.2. În apelurile declarate de către inculpat și avocatul Harabagiu I. preluat prin apelul motivat a avocatului Bîrcă Ludmila în numele inculpatului, s-a solicitat casarea hotărârii primei instanțe, rejudecarea cauzei și adoptarea unei hotărâri noi privind achitarea lui Malancea Alexandru din motivul săvârșirii faptei în stare de legitimă apărare.

În susținerea solicitării sale a invocat, că instanța de fond ilegal l-a condamnat pe Malancea Alexandru pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 157 Cod penal, deoarece neîntemeiat a ajuns la concluzia, că în acțiunile acestuia sunt întrunite elementele infracțiunii imputate, și nu a ținut cont de faptul, că inculpatul a acționat în limitele legitimei apărări, dat fiind faptul, că în circumstanțele create, el a respins o violență generată de partea vătămată, violență care amenință sănătatea și drepturile lor, de aceea acțiunile lui nu pot constitui o infracțiune.

Au considerat, că sentința primei instanțe este adoptată în baza unor probe contradictorii, bazate doar pe presupuneri și în lipsa unor dovezi incontestabile, ce ar confirma vinovăția inculpatului de comiterea infracțiunii incriminate, menționând, că vinovăția persoanei nu poate fi întemeiată pe presupuneri, iar dubiile în probarea învinuirii, care nu pot fi înlăturate, se interpretează în favoarea inculpatului, nefiind nimeni obligat să-și demonstreze nevinovăția.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 mai 2016 au fost respinse apelurile declarate de către inculpatul Malancea Alexandru cu avocatul Harabagiu Ion și de avocatul Bîrcă Ludmila în numele inculpatului Malancea Alexandru ca nefondate, iar cel declarat de avocatul Leșanu Andrei în numele părții vătămate, ca depus peste termen.

5. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a constatat, că prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept, analizând obiectiv cumulul de probe prin prisma art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, veridicității și coroborării lor, corect concluzionând asupra vinovăției inculpatului Malancea Alexandru Elisei de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 157 Cod penal.

Deși inculpatul nu și-a recunoscut vina, instanța de apel a conchis că vinovăția acestuia în săvârșirea infracțiunii imputate a fost dovedită pe deplin prin probele administrate la cauza penală, care au fost cercetate în cadrul ședințelor instanței de fond și verificate în cadrul ședinței instanței de apel, precum sunt:

- declarațiile părții vătămate Brăguță V. și a martorilor Brăguță N., Copetinscaia M., Abramțov Al.;

- procesul-verbal de consemnare a plângerii verbale a cet. Brăguță Valeriu din 21.08.2015, prin care partea vătămată roagă organele poliției să atragă la răspundere persoana necunoscută de el, care la data de 21.08.2014, orele 17.00, deplasându-se pe str. Independenței 28, mun. Chișinău, în urma unei neînțelegeri l-a numit cu cuvinte și expresii injurioase, după care la îmbrâncit, fiindu-i cauzate vătămări corporale (f. d. 5, 10);

- raportul de constatare medico-legală nr.4231 din 25.08.2014, din care urmează că în rezultatul examenului medico-legal al cet. Brăguță Valeriu și documentelor medicale prezentate s-a constatat: fractura osului radial stâng în loc tipic, echimoza la nivelul feței, care puteau fi produse prin acțiunea traumatică a unui obiect contondent dur, posibil în timpul și circumstanțele indicate, condiționează dereglarea sănătății de lungă durată și în baza acestui criteriu se califică ca vătămare corporală medie (f. d. 14);

- procesul-verbal de recunoaștere a persoanei din 23.09.2014, prin care Brăguță Valeriu l-a recunoscut pe Malancea Alexandru ca persoana cu care a avut conflictul (f. d. 20-21);

- raportul de expertiză medico-legală nr. 2199/D din 18.09.2014, potrivit căruia la Brăguță Valeriu s-a stabilit vătămări corporale sub formă de fractura osului radial în loc tipic, echimoză la nivelul feței, care puteau fi produse prin acțiunea traumatică a unui obiect contondent dur, posibil în timpul și circumstanțele indicate, care condiționează dereglarea sănătății de lungă durată și se califică ca vătămare medie. Nu se exclude producerea leziunilor corporale la cet. Brăguță Valeriu Ion în rezultatul căderii de la înălțimea proprie (f. d. 34).

Reieșind din probele menționate mai sus, instanța de apel a apreciat critic declarațiile inculpatului și a considerat că nerecunoașterea vinovăției sale ca o

metodă de autoapărare pentru a evita răspunderea penală pentru săvârșirea infracțiunii imputate, iar declarațiile acestuia în cumul cu probele acumulate în speță demonstrează pe deplin vinovăția ultimului, deoarece în acțiunile acestuia sunt întrunite elementele infracțiunii prevăzute de art. 157 Cod penal – *latura subiectivă*, care este una specifică la această infracțiune, și anume vinovăția sub formă de imprudență, prezentă în speța dată.

În acest sens, instanța de apel a reținut, că inculpatul Malancea Alexandru, prin prisma art. 18 Cod penal, își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, a prevăzut urmările lor prejudiciabile, considera în mod ușuratic că ele vor putea fi evitate.

Astfel, s-a constatat că inculpatul Malancea Alexandru din imprudență, și anume din neglijență a comis infracțiunea prevăzută la art. 157 Cod penal, adică prin aplicarea loviturii cu pumnul peste fața părții vătămate, l-a îmbrâncit, ca rezultat acesta din urmă a căzut jos pe mâna stângă, prin ce i-a cauzat lui Brăguță Valeriu vătămări medii a integrității corporale și a sănătății.

În această ordine de idei, instanța de apel a apreciat critic argumentele apărătorului inculpatului, precum că acțiunile lui Malancea Alexandru urmează a fi calificate ca fiind o legitimă apărare, ca fiind una din cauzele ce înlătură caracterul penal al faptei, ori Brăguță V. nu a amenințat în careva mod și nu a întreprins careva acțiuni violente față de Malancea A., astfel nu putea fi vorba de stare de legitimă apărare.

Întru susținerea poziției, instanța a specificat prevederile art. 36 alin. (2) și (3) Cod penal și a reținut, că în speță, nu sunt întrunite cumulativ condițiile imperative stabilite de legiuitor pentru a fi în prezența unei legitimi apărări, deoarece nu s-a constatat a fi un atac direct, imediat, material și real manifestat de partea vătămată Brăguță Valeriu, îndreptat împotriva inculpatului, a altei persoane sau împotriva unui interes public, care urma să-l respingă Malancea Alexandru.

Instanța de apel a notificat faptul, că alte argumente vizavi de cererea de achitare a lui Malancea Alexandru, care nu ar fi fost obiect de cercetare a instanței de fond, apărarea nu a invocat. Argumentul inculpatului, precum că el nu a comis nici o crimă, doar s-a apărat de acțiunile părții vătămate care era agresiv și care a început să-l agreseze, chiar dacă și s-ar confirma, nu este relevant pentru achitarea inculpatului, ori anume el l-a urmărit pe partea vătămată și anume el căuta a clarifica anumite situații în mod abuziv și prin aplicare de violență.

La fel, instanța de apel a menționat, că instanța de fond corect a precizat că la materialele cauzei penale nu este nici un proces-verbal de constatare a comiterii contravenției întocmit de un agent constatat în conformitate cu prevederile Codului contravențional sau nici o altă probă concludentă în acest sens, prin care să fie constatat faptul parcării în modul neregulamentar a automobilului său de către Brăguță Valeriu sau comiterii de către el a unor acțiuni ilegale.

Verificând legalitatea pedepsei, instanța de apel a concluzionat, că prima instanță la stabilirea pedepsei inculpatului a ținut cont de prevederile art. 7, 61,

75 – 77 Cod penal, de gravitatea infracțiunii săvârșite, care potrivit art. 16 Cod penal se atribuie la categoria infracțiunilor ușoare, de motivul acesteia, de persoana inculpatului, care nu are antecedente penale, nu este căsătorit, este antrenat în câmpul muncii, fiind stabilită circumstanță atenuantă – săvârșirea infracțiunii pentru prima dată, iar circumstanțe agravante nu au fost reținute, astfel, stabilindu-i o pedeapsă echitabilă pentru infracțiunea săvârșită.

Referitor la acțiunea civilă înaintată de către partea vătămată Brăguță Valeriu, în conformitate cu prevederile art. 219 Cod procedură penală, instanța de apel a conchis că prima instanță corect a admis parțial cerințele părții vătămate, dispunându-se încasarea prejudiciului material cauzat în sumă de 752,90 lei, deoarece au fost prezentate probe ce confirmă cheltuielile pentru tratamentul medical, precum și suma cheltuielilor pentru asistență juridică, care a fost probată de partea vătămată prin bonul de plată anexat la materialele dosarului (f. d. 96), potrivit căruia se confirmă suma de 2500 lei achitată pentru serviciile juridice de către partea vătămată.

În ce privește pretențiile referitor la prejudiciul moral, instanța de apel a considerat, că instanța de fond corect a apreciat că suma de 20 000 lei solicitată de partea vătămată este una exagerată, nefiind proporțională cu fapta comisă și urmările prejudiciabile ale acestuia, astfel, instanța a stabilit cu certitudine că suma de 5 000 lei este una rezonabilă, proporțională și capabilă să repare prejudiciul moral, suferințele fizice și psihice cauzate părții vătămate.

În ce privește apelul declarat de către avocatul Leșanu Andrei în numele părții vătămate Brăguță Valeriu, instanța de apel, specificând prevederile art. 402 alin. (1) Cod procedură penală, a concluzionat, că acesta este depus peste termenul legal de 15 zile.

În acest sens a indicat, că conform recipisei din dosar (f. d. 144), la data de 30.11.2015 avocatul Leșanu Andrei a primit copia sentinței Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 30.11.2015, însă a declarat apel abia la 31.12.2015 fără a invoca careva temeie de omitere a termenului de atac.

La fel a menționat, că în ședința instanței de apel avocatul Leșanu Andrei nu a prezentat careva acte confirmative ce ar justifica repunerea în termen a apelului declarat de către aceasta, astfel, instanța a considerat că nu au fost prezentate motive obiective pentru repunerea în termen a apelului declarat de către acesta.

În astfel de circumstanțe, instanța de apel nu s-a expus asupra motivelor declarate de către apelant, dat fiind faptul că acesta nu a justificat omiterea termenului legal de declarare, deși instanța i-a oferit posibilitatea probării acestuia.

6. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către avocatul Bîrcă Ludmila în numele inculpatului Malancea Alexandru, care, invocând prevederile art. 427 alin.(1) pct. 6) și (8) Cod de procedură penală, potrivit cărora *hotărârea instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, atunci când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, când nu au fost întrunite*

elementele infracțiunii, solicită casarea acesteia, rejudecarea cauzei cu adoptarea unei noi hotărâri de achitare, pe motiv că în acțiunile inculpatului nu sunt întrunite elementele infracțiunii prevăzute de art. 157 Cod penal, indicând aceleași motive care au fost expuse în cererea de apel.

7. Procurorul depune referință privind opinia sa asupra recursului ordinar declarat, solicitând respingerea acestuia ca inadmisibil, cu menținerea hotărârii atacate, ca fiind legală și întemeiată.

8. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal conchide asupra inadmisibilității acestuia din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că este vădit neîntemeiat.

Cu referire la alegațiile recurentului, indicate sub aspectul temeiurilor de drept prevăzute de art. 427 alin.(1) pct.6) și 8) Cod de procedură penală, Colegiul penal le consideră nefondate și în acest sens, se menționează că, în conformitate cu prevederile art. 113 alin. (1) Cod penal, se consideră calificare a infracțiunii determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componenței infracțiunii prevăzute de norma penală.

Colegiul penal reține, că acest temei include cazurile, când nu a fost stabilită fapta, care corespunde elementelor constitutive ale infracțiunii, nici mijloacele de probă, prin intermediul cărora s-au constatat elementele constitutive, ori când nu au fost stabilite faptele, care invocă circumstanțele atenuante și agravante ale infracțiunii.

În conformitate cu materialele cauzei inculpatul Malancea Alexandru Elisei a fost pus sub învinuire, recunoscut vinovat și condamnat de prima instanță în baza art. 157 Cod penal - „*vătămarea medie a integrității corporale sau a sănătății cauzată din imprudență*”, soluție menținută de către instanța de apel, care a constatat, că instanța de fond corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept, analizând obiectiv cumulul de probe prin prisma art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, veridicității și coroborării lor, corect concluzionând asupra vinovăției inculpatului de săvârșirea infracțiunii imputate.

Analizând decizia atacată, Colegiul penal consideră că instanța de apel legal și întemeiat a menținut hotărârea primei instanțe, deoarece la judecarea apelurilor declarate de inculpatul Malancea Alexandru cu avocatul Harabagiu Ion și avocatul Bîrcă Ludmila în numele inculpatului, a verificat legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, respectând prevederile art. 414 alin. (1), (5) și 417 alin. (8) Cod de procedură penală, și în hotărârea adoptată s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelul declarat, aceasta

cuprinzând motivele pe care se întemeiază soluția pronunțată, așa cum este indicat în pct. 5 din prezenta decizie, soluție pe care instanța de recurs și-o însușește și reiterarea căreia nu o consideră necesară.

În această ordine de idei, Colegiul remarcă că potrivit normelor art. 414 alin.(1) și alin. (5) Cod de procedură penală instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel, și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Potrivit prevederilor art. 417 alin.(8) Cod de procedură penală decizia instanței de apel trebuie să conțină temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

În aceste condiții instanța de recurs consideră, că n-a fost constatată prezența în speța examinată a unor erori de drept, care ar servi drept temei de implicare a instanței de recurs în sensul casării deciziei contestate.

Mai mult ca atât, instanța de recurs menționează, că temeiurile invocate de către recurent, precum și argumentele acestuia au constituit obiect de examinare la judecarea cauzei în instanța de fond și cea de apel, și asupra acestora instanțele judecătorești s-au expus argumentat în hotărârile pronunțate.

Totodată, în viziunea Colegiului penal urmează a se menționa și faptul că, ideea de legitimă apărare este în consens direct cu drepturile și libertățile fundamentale ale omului prevăzute de DUDO, Convenția din 04.11.1950 ș.a.

Stipulările art. 24 alin.(1) și 26 alin.(2) din Constituția Republicii Moldova acordă fiecărei persoane dreptul la viață, la integritate fizică și psihică, precum și dreptul de a reacționa independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

Persoana umană este deci apărată preventiv de orice violare a dreptului său prin incriminarea tuturor faptelor ce ar putea-o leza, iar în cazul în care este amenințată ea poate recurge la sprijinul autorităților de stat pentru înlăturarea pericolului ivit.

Sunt, însă, situații excepționale în care o persoană este victima unei agresiuni și când, în fața unui pericol eminent, lipsită de posibilitatea de a face apel la intervenția autorităților, nu are alt mijloc pentru evitarea vătămarilor sale decât săvârșirea unei fapte prevăzută de legea penală.

Legiuitorul a ținut seama de această realitate obiectivă și de aceea a considerat că vinovăția, potrivit legii penale, este exclusă în toate cazurile în care făptuitorul, deși acționează cu conștiință și voință, o face sub presiunea unei constrângeri. Necesitatea care determină recurgerea la apărare învederează că riposta celui atacat nu urmărește prejudicierea unor valori protegute de lege.

Condițiile care, potrivit art. 36 Cod penal, trebuie să fie îndeplinite pentru a exista legitima apărare sunt, pe de o parte, condiții privitoare la atac și, pe de altă parte, privitoare la apărare.

Prin urmare, trebuie să existe un act de atac, adică o acțiune sau inacțiune, socialmente periculoasă, dezlănțuită de agresor și acțiune de apărare să fie necesară pentru respingerea atacului. Un act de apărare este necesar dacă el se desfășoară între anumite limite. Din punct de vedere al momentului săvârșirii actului de apărare, limita necesității este dată de limita pericolului rezultat din agresiune, în sensul că atâta timp cât subzistă pericolul ce poate decurge dintr-un act iminent sau în desfășurare, subzistă și necesitatea înlăturării lui.

În cazul în care acțiunea de apărare are ca scop înlăturarea actului de atac în pregătire sau răzbunarea unui atac consumat, ea se consideră a fi lipsită de necesitate.

În speța dată, calitatea de agresor îi revine însăși inculpatului, care a atacat partea vătămată, și nicidecum partea vătămată, precum susține inculpatul.

În acest caz nu se întrevede necesitatea inculpatului de a întreprinde careva acțiuni de apărare care să fie necesare pentru respingerea atacului, fiindcă s-a constatat cu certitudine că, anume inculpatul a urmărit partea vătămată și anume el căuta a clarifica anumite situații în mod abuziv și prin aplicare de violență.

Astfel, instanța de recurs reține, că temeiurile invocate de recurent prevăzute la art. 427 alin. (1) pct. 6) și 8) Cod de procedură penală, nu și-au găsit confirmare la examinarea recursului, nefiind stabilite asemenea erori de drept în speța examinată. Prin urmare, hotărârea atacată este legală și întemeiată.

Din considerentele expuse, Colegiul penal conchide, că la judecarea cauzei în ordine de apel, instanța a respectat prevederile legale relevante, prescrise de art. 414-419 Cod de procedură penală, de aceea recursul ordinar declarat de avocatul Bîrcă Ludmila în numele inculpatului Malancea Alexandru se declară inadmisibil, fiind vădit neîntemeiat.

9. În conformitate cu art. 432 alin. (1), (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

DECIDE:

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de avocatul Bîrcă Ludmila în numele inculpatului Malancea Alexandru împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 mai 2016, în cauza penală în privința lui **Malancea Alexandru Elisei**, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă.

Pronunțată integral la data de **25 noiembrie 2016**.

Președinte

Ursache Petru

Judecător

Toma Nadejda

Judecător

Timofti Vladimir